

REPUBLIKA HRVATSKA

**MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA SUSTAVA,
OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE**

KLASA: 140-01/23-01/09

URBROJ: 524-05-01-01/3-23-3

Zagreb, 9. veljače 2023.

HRVATSKI SAVEZ UDRUGA INVALIDA RADA

Hrgovići 47

10 110 Zagreb

n/r g. Anti Štuliću, predsjedniku

PREDMET: Prijedlog za iniciranje hitne dopune članaka Zakona o mirovinskom osiguranju
- odgovor, daje se

Veza: Vaš dopis, broj 29/23 od 26. siječnja 2023. godine

Poštovani,

povodom Vašeg dopisa u kojem tražite hitnu dopunu članka 87. Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 157/13., 151/14., 33/15., 93/15., 120/16., 18/18. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 62/18., 115/18., 102/19., 84/21. i 119/22. - u daljnjem tekstu: ZOMO), dostavljamo odgovor, kako slijedi.

Vezano za Vaš prijedlog dopune članka 87. ZOMO-a točkom 12. i točkom 14. na način da se propiše mirovinski faktor 1,0 za invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno ranije profesionalne nesposobnosti za rad, koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena neovisno o uzroku nastanka djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad (bolest, ozljeda izvan rada, profesionalna bolest i ozljeda na radu), prije svega ističemo kako prema odredbama ZOMO-a djelomični gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika postoji smanjenje radne sposobnosti, a s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost ne može se profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima, ali može raditi najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične razine obrazovanja koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima. Dakle, radi se o nepromjenjivom stanju u radnoj sposobnosti koje ima obilježja trajnosti i u tom smislu predstavlja osnovu za priznanje prava na invalidsku mirovinu i posljedično trajno davanje iz mirovinskog osiguranja.

U odnosu na potpuni gubitak radne sposobnosti bez preostale radne sposobnosti kada osiguranik više ne može raditi, korisnici invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad, su prema samoj zakonskoj definiciji navedenog instituta u krugu korisnika mirovina koji prema svojoj preostaloj radnoj sposobnosti mogu zasnovati radni odnos, odnosno zakonom je zajamčena njihova uključenost u svijet rada. Od samog uvođenja instituta invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad u sustav mirovinskog osiguranja 1. siječnja 1999. godine stupanjem na snagu Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07., 79/07., 35/08., 40/10., 121/10., 130/10., 61/11., 114/11., 76/12. i 133/13.), odnosno zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti stupanjem na snagu važećeg ZOMO-a 1. siječnja 2014. godine, navedenim korisnicima je, kao iznimci od pravila da se u slučaju zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti na temelju koje postoji obveza na osiguranje isplate mirovine obustavlja, omogućeno istovremeno primanje mirovine uz rad odnosno obavljanje djelatnosti.

Radi se o pravu koje su korisnici invalidskih mirovina imali prije ostalih korisnika mirovine (prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, obiteljske mirovine) u odnosu na koje se krug korisnika koji mogu raditi bez obustave isplate mirovine proširivao izmjenama i dopunama ZOMO-a.

Također, u skladu s odredbama ZOMO-a i Uredbe o metodologijama vještačenja („Narodne novine“, br. 67/17., 56/18. i 16/22.) u nalazu i mišljenju vijeća vještaka Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, ako je utvrđen djelomični gubitak radne sposobnosti, navodi se postotak radnog vremena s kojim osiguranik može raditi na prilagođenim poslovima (od 70% do 100% radnog vremena). Nakon utvrđivanja djelomičnog gubitka radne sposobnosti i definiranja poslova za koje je održana radna sposobnost, prava zaposlenog korisnika invalidske mirovine u odnosu na poslove koje je do tada obavljao te u odnosu na obavljanje poslova za koja je radno sposoban u smislu njihove prilagodbe kao i odnos s poslodavcem regulirani su propisima o radu.

Pri tome, sama činjenica postojanja kontinuiteta u zakonskoj regulativi s područja mirovinskog osiguranja, u smislu propisivanja mogućnosti rada uz zadržavanje isplate mirovine navedenim korisnicima, pokazuje da ne postoji diskriminacija u odnosu na ostale korisnike mirovina za koje je također propisana ta mogućnost.

U odnosu na mirovinski faktor koji je propisan važećim ZOMO-om, ističemo kako se radi o jednom od elemenata za izračun mirovine kojim je uređen međusobni odnos različitih vrsta mirovina s obzirom na činjenicu različitih osiguranih rizika u mirovinskom sustavu (invalidnost, odnosno starost ili smrt člana obitelji). Kod korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad, razlozi koji dovode do rizika su zdravstvene prirode, usprkos čemu su, prema sadašnjem zakonskom rješenju u mirovinskom sustavu, u pogledu mogućnosti rada uz istovremenu isplatu mirovine izjednačeni s korisnicima koji su pravo na mirovinu stekli na temelju rizika starosti, odnosno smrti člana obitelji.

Osim toga, u odnosu na ostale korisnike mirovina, korisnici invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad, jedini imaju pravo na isplatu mirovine za vrijeme obavljanja samostalne djelatnosti, dok je za ostale korisnike mirovina ta mogućnost propisana samo za slučaj zasnivanja radnog odnosa.

Također, ističemo kako se kod ovih korisnika invalidskih mirovina radi o osobama, koje s obzirom na svoje zdravstveno stanje, za razliku od korisnika prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika i obiteljske mirovine, nisu uspjeli odraditi cijeli radni vijek te se njihova socijalna sigurnost štiti i na način da se prilikom izračuna invalidske mirovine u ukupan mirovinski staž uračunava pridodani staž, koji je duži što je korisnik invalidske mirovine mlađi.

Nadalje, za razliku od ostalih korisnika mirovina priznatih prema ZOMO-u kojima je omogućena isplata mirovine samo u slučaju ako su zaposleni do polovice punog radnog vremena, za korisnike navedenih invalidskih mirovina mogućnost isplate mirovine uz istovremeno zaposlenje nije ZOMO-om ograničeno u pogledu duljine trajanja radnog vremena (puno, odnosno nepuno radno vrijeme).

U tom kontekstu treba sagledati i opravdanost različitih mirovinskih faktora koji su propisani ZOMO-om za pojedinu vrstu mirovine (mirovinski faktor 1,0 propisan je za korisnike starosne, prijevremene starosne, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika i invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti) te ističemo da postojeće zakonsko rješenje kojim je za navedene korisnike invalidskih mirovina za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti propisan mirovinski faktor 0,5 (ako je uzrok bolest ili ozljeda izvan rada), odnosno 0,6667 (ako je uzrok profesionalna bolest ili ozljeda na radu), a za vrijeme nezaposlenosti 0,8, uvažava činjenicu različitih osiguranih rizika u mirovinskom sustavu.

Osim toga, ističemo da su, ako je uzrok djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad, profesionalna bolest ili ozljeda na radu, korisnici invalidskih mirovina u tom slučaju posebno zaštićeni u smislu da ostvaruju prava u većem opsegu, pa tako i za vrijeme zaposlenja imaju pravo na isplatu mirovine određenu u većem iznosu od korisnika kojima je kao uzrok utvrđena bolest ili ozljeda izvan rada.

Napominjemo da se nakon stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopuna Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, broj 84/21.), kojim je dodatno proširen krug korisnika mirovina koji istovremeno mogu raditi i primati mirovinu, a radi stavljanja u jednakopravni položaj svih korisnika mirovine koji su obuhvaćeni tom mogućnošću, u slučaju zapošljavanja korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad do polovice punog radnog vremena, mirovina isplaćuje primjenom mirovinskog faktora 0,8, odnosno u nesmanjenoj svoti.

Ujedno napominjemo kako pravo korisnika invalidskih mirovina zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno zbog profesionalne nesposobnosti za rad, na istovremenu isplatu mirovine uz zaposlenje, odnosno uz obavljanje djelatnosti, predstavlja iznimku od pravila da se isplata mirovine u slučaju zaposlenja, odnosno započinjanja obavljanja djelatnosti obustavlja, što ima uporište u članku 26. Konvencije 102. Konvencije o najnižim standardima socijalne sigurnosti, Međunarodne organizacije rada („Narodne novine“- Međunarodni ugovori, broj 1/2002-10.).

Slijedom navedenoga, ističemo kako važeće zakonsko rješenje u pogledu propisanih mirovinskih faktora za korisnike invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad uvažava činjenicu različitih osiguranih rizika u mirovinskom sustavu, odnosno različitih vrsta mirovina koja se ostvaruju u sustavu mirovinskog osiguranja, kao i različitih uzroka nastanka djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad. Također, pravo na rad korisnicima

invalidskih mirovina zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno profesionalne nesposobnosti za rad, bez obustave isplate mirovine osigurava jednaki položaj u okviru preostale radne sposobnosti i pogledu konkurentnosti na tržištu rada u odnosu na druge korisnike.

Zaključno naglašavamo kako je u studenom 2022. godine u okviru reformske mjere iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.- 2026. „Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme“, s radom započela Radna skupina za analizu stanja mirovinskog sustava čija je svrha provođenje sveobuhvatne analize mirovinskog sustava, a u okviru koje će se, između ostaloga, razmotriti daljnje mjere za povećanje razine adekvatnosti mirovina u cilju poboljšanja materijalnog položaja svih kategorija umirovljenika.

S poštovanjem,

